

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Факультет механіки, енергетики та інформаційних технологій

Кафедра агроінженерії та технічного сервісу машин
ім. проф. О. Семковича

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з НВР
Віталій БОЯРЧУК

“ ” _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМИ В АПК

галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
(шифр і назва галузі знань)
спеціальність 208 «Агроінженерія»
(шифр і назва спеціальності)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Робоча програма з дисципліни «Геоінформаційні системи» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань «20 Аграрні науки та продовольство», спеціальності «208 Агроінженерія».

Розробник: д.ф., в.о. доцента Оксана БЕРЕЗОВЕЦЬКА

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри агроінженерії та технічного сервісу ім. проф. О.Семковича

Протокол № _____ від «_____» _____ 2024 року

Завідувач кафедри агроінженерії та технічного сервісу ім. проф. О.Семковича

_____ (Андрій ШАРИБУРА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету механіки, енергетики та інформаційних технологій

Протокол № _____ від «_____» _____ 2024 року

Голова методичної комісії факультету механіки, енергетики та інформаційних технологій

_____ (Степан КОВАЛИШИН)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, рівень вищої освіти, спеціальність

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
(шифр і назва)

Спеціальність: 208 «Агроінженерія»
(шифр і назва)

Характеристика навчальної дисципліни: Вибіркова

Кількість кредитів – 4

Загальна кількість годин – 120

Індивідуальне науково-дослідне завдання – *немає*

Види контролю – *іспит*

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 2

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 66

Метою навчальної дисципліни «Геоінформаційні системи» є покращення навичок роботи на персональному комп'ютері; вивчення та засвоєння на практиці основних принципів створення баз даних, а також їх обслуговування; засвоєння математичних способів обробки інформації та використання при цьому комп'ютерної техніки; вивчення методів візуалізації інформації

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

основні закони природничих дисциплін та методології їх застосування у професійній діяльності; принципів засади інженерних дисциплін, що лежать в основі фахової спеціалізації; методологію міждисциплінарного контексту спеціальності; основні тенденції вдосконалення технологій і технічних засобів механізації сучасного сільськогосподарського виробництва; показники якості механізованих технологічних процесів сільськогосподарського виробництва; методи оптимізації параметрів технологічних процесів сільськогосподарського виробництва.

вміти:

застосовувати свої знання і розуміння для визначення, формулювання і вирішення інженерних завдань з використанням загальнонавчаних методів; застосовувати отримані знання для аналізу інженерних об'єктів, процесів і методів; обирати і застосовувати придатні аналітичні методи і методи моделювання; здійснювати пошук літератури, а також використовувати бази даних та інші джерела інформації; планувати і виконувати інженерні дослідження, інтерпретувати дані і робити висновки.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. ПОНЯТТЯ ПРО ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ.** Предмет та завдання курсу. Історія ГІС. Визначення геоінформаційної системи. Класифікація сучасних ГІС.
- Тема 2. ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ГІС.** Технічне забезпечення. Програмне забезпечення. Інформаційне забезпечення.
- Тема 3. СТРУКТУРИ І МОДЕЛІ ДАНИХ.** Способи введення даних.
- Тема 4. ТЕХНОЛОГІЇ ВВЕДЕННЯ ДАНИХ.** Моделі візуального відображення. Перетворення вихідних даних. Введення даних дистанційного зондування.
- Тема 5. АНАЛІЗ ПРОСТОРОВИХ ДАНИХ.** Завдання просторового аналізу. Основні функції просторового аналізу даних. Аналіз просторового розподілу об'єктів.
- Тема 6. МОДЕЛЮВАННЯ ПОВЕРХОНЬ.** Поверхня і цифрова модель. Джерела даних для формування цифрових моделей рельєфу (ЦМР). Інтерполяції.
- Тема 7. ТЕХНОЛОГІЯ ПОБУДОВИ ЦИФРОВИХ МОДЕЛЕЙ РЕЛЬЄФУ.** Основні процеси. Вимоги до точності виконання процесів. Використання ЦМР.
- Тема 8. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ.** Електронні карти і атласи. Картографічні способи відображення результатів аналізу даних. Тривимірні візуалізація.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Рік підготовки <u>3</u> Семестр <u>б</u>						Рік підготовки <u>_</u> Семестр <u>_</u>					
Тема 1	11	2	4			5						
Тема 2	11	2	4			5						
Тема 3	11	2	4			5						
Тема 4	11	2	4			5						
Тема 5	11	2	4			5						
Тема 6	11	2	4			5						
Тема 7	12	2	4			6						
Тема 8	12	2	4			6						
Іспит	30					30						
Усього годин	120	16	32	0	0	72						

4. Теми практичних занять

№	Назва теми	Годин
1	СТВОРЕННЯ ФАЙЛУ БАЗИ ДАНИХ СУБД Microsoft Access	4
2	СТВОРЕННЯ СХЕМИ БАЗИ ДАНИХ У СУБД Microsoft Access	4
3	ОПЕРАЦІЇ СОРТУВАННЯ Й ПОШУКУ ДАНИХ У ТАБЛИЦЯХ БАЗИ ДАНИХ MS Access	4
4	СТВОРЕННЯ ФОРМ ДЛЯ РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ БАЗИ ДАНИХ	4
5	ВИКОРИСТАННЯ ЗАПИТІВ У БАЗІ ДАНИХ Microsoft Access	4
6	ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАПИТІВ У БАЗІ ДАНИХ Microsoft Access	4
7	ВИКОРИСТАННЯ ЗВІТІВ У БАЗІ ДАНИХ Microsoft Access	4
8	СТВОРЕННЯ ПРОЕКТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ У БАЗІ ДАНИХ Microsoft Access	
Разом		32

5. Теми винесені на самостійне вивчення

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про геоінформаційні системи. Предмет та завдання курсу. Історія ГІС. Визначення геоінформаційної системи. Класифікація сучасних ГІС.	6
2	Функціональні можливості та структура географічних інформаційних систем. Функціональні компоненти інформаційних систем (ІС). Узагальнена структура ГІС і схема її побудови. Базові компоненти ГІС. Географічні й атрибутивні дані. Склад ГІС.	6
3	Джерела геопросторових даних в геоінформаційних системах. Збір просторово-часових даних у геоінформатиці. Джерела та методи отримання даних у ГІС.	6
4	Моделі просторових даних у ГІС. Моделі візуального відображення інформації в ГІС. Аналого-цифрове перетворення даних. Якість цифрових карт. Моделювання поверхонь. Растрові цифрові моделі місцевості. Нерегулярні триангуляційні мережі (TIN).	6
5	Структури баз даних для керування даними. Ієрархічна структура даних. Реляційні бази даних. ЗАПИТИ як реалізація відношення "просторовий об'єкт - атрибути об'єкта"	6
6	Ознайомлення з робочим інтерфейсом програмного пакета 3Dsurvey, AutoCAD (студентська версія)	6
7	Ознайомлення з робочим інтерфейсом програмного пакета QGIS-Quantum GIS	6
8	Ознайомлення з робочим інтерфейсом програмного пакета gvSIG, Saga GIS.	6
9	Ознайомлення з робочим інтерфейсом програмного пакета Saga GIS.	6
10	Ознайомлення з робочим інтерфейсом програмного пакета Surfer 11. Побудова піраміди за даними файлу з розширенням *.grd.	6
11	Побудова регулярної цифрової моделі рельєфу з використанням спеціалізованого пакета Surfer 11.	6
12	Ознайомлення з робочим інтерфейсом та інструментарієм професійної ГІС MapInfo 10.	6
Всього		72

6. Методи навчання

1. Словесні методи: лекція, співбесіда, консультація

2. Наочні методи:

- ілюстрація (презентації, відео-, фотоматеріали),
- демонстрування засобу демонстрування: навчальна телепередача або кіно-відеофільм чи його фрагмент; діюча модель, дослід; експеримент, спостереження та досліді в лабораторних умовах тощо.

3. Практичні методи: практичні та самостійні роботи, виконання контрольної роботи.

7. Індивідуальні завдання

1. Освоєння програмних продуктів для виконання практичних робіт
2. Освоєння основних навичок роботи в прикладних ГІС
3. Оформлення звітів практичних робіт
4. Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів
5. Виконання контрольних робіт.

8. Методи контролю

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів).

2. Письмова аудиторна та поза аудиторна перевірка (розв'язок практичних задач і ситуацій, виконання схем, підготовка доповідей, рефератів, контрольні роботи (з конкретних питань тощо)).

3. Практична перевірка (розробка документації, виконання практичної роботи, аналіз виробничої інформації, рішення професійних завдань і т. д.

4. Стандартизований контроль (письмовий іспит).

Види контролю: Поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

8. Очікувані результати навчання з дисципліни

Загальні компетентності:

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК6. Здатність вибирати і використовувати механізовані технології, в тому числі в системі точного землеробства; проектувати та управляти технологічними процесами й системами виробництва, первинної обробки, зберігання, транспортування та забезпечення якості сільськогосподарської продукції відповідно до конкретних умов аграрного виробництва.

ФК8. Здатність до використання технічних засобів автоматики і систем автоматизації технологічних процесів в аграрному виробництві.

Програмні результати:

ПР07. Розв'язувати складні інженерно-технічні задачі, пов'язані з функціонуванням сільськогосподарської техніки та технологічними

процесами виробництва, зберігання, обробки та транспортування сільськогосподарської продукції.

ПР12. Вибирати машини і обладнання та режими їх роботи у механізованих технологічних процесах рослинництва, тваринництва, первинної обробки сільськогосподарської продукції. Проектувати технологічні процеси та обґрунтовувати комплекси машин для механізованого виробництва сільськогосподарської продукції. Розробляти операційні карти для виконання механізованих технологічних процесів.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота (разом 50 балів)								Іспит	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
6	6	6	6	6	6	7	7	50	100

T1, T2 ... T8 – теми практичних робіт.

10. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до практичних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

11. Рекомендована література

Базова

1. Світличний О.О., Плотницький С.В. Основи геоінформатики: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 295 с.
2. Самойленко В.М. Географічні інформаційні системи та технології: Підручник. К.: Ніка-Центр, 2010. 448 с.
3. Шипулін В.Д. Основні принципи геоінформаційних систем: навч. посібник. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 313 с.
4. Шпортюк Г.А., С.Г. Карпенко, В.В. Попов, Ю.А. Тарновський Інформаційні системи і технології: Навч. Посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2004. 192 с.

Додаткова література

1. Андрейчук Ю.М., Іванов Є.А., Книш І.Б. Геоінформаційні технології в управлінні відходами вугільної промисловості. *Геоінформаційні технології у територіальному управлінні : матеріали III міжнар. наук.- практ. конф. 14–16 верес. 2016 р. Одеса : ОРІДУНАДУ, 2016. С.6–9.*
2. Бревус С.М., Паламарчук Л.Б. Використання ГІС як освітнього інструменту в київській Малій академії наук. *Вісник геодезії та картографії, 2014, № 4 (91). С.45–47.*

3. Пономаренко В.С., Мінухін С.В., Кавун С.В. Методи та моделі розроблення комп'ютерних систем і мереж. Монографія. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 316 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Посібник з Autodesk Civil 2008 Web-сайт Autodesk. – Режим доступу : www.autodesk.com.
2. Web-сайт корпорації MapInfo. – Режим доступу: <http://www.mapinfo.com/>
3. Wikipedia [Electronic resource]. – Access mode : <http://ua.wikipedia.org>